

บทคัดย่อ

ประเทศต่างกำลังแสวงหาแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น ประเด็นการแข่งขันกันทางด้านเศรษฐกิจและการค้าจึงนับวันจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นตามลำดับ ในการศึกษาเน้นการวัดอัตราการเพิ่มผลผลิตหรือผลิตภาพการผลิตของภาคอุตสาหกรรมไทย และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของนโยบายการค้าซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มผลผลิตและความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศของประเทศไทยเป็นอย่างมาก การศึกษานี้ประกอบด้วยหัวข้อวิจัยคือ (1) วิเคราะห์และตีความหมายความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ (2) บรรยายให้ทราบถึงพื้นฐานการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน รวมทั้งกล่าวถึงรายละเอียดนโยบายและมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยเน้นนโยบายการค้า (3) ประมาณค่าและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของประสิทธิภาพและผลิตภาพของอุตสาหกรรมไทย และ (4) ประเมินนโยบายการค้าของไทยโดยอาศัยการวัดอัตราการคุ้มครองที่แท้จริงเป็นรายอุตสาหกรรม

การศึกษาพบว่า ผลผลิตรวมทั้งการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมขยายตัวสูงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาแต่ผลิตภาพมิได้เพิ่มในอัตราสูง อันที่จริงแล้ว สัดส่วนของการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพต่อการขยายตัวของผลผลิตที่แท้จริงของอุตสาหกรรมยังต่ำกว่าร้อยละ 10 ซึ่งหมายความว่าความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยจะผันแปรโดยง่ายต่ออัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิตไม่ว่าจะเป็นวัตถุดิบ แรงงาน และปัจจัยทุน ซึ่งโดยนัยนี้แล้ว การส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพและผลิตภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทย นอกจากนั้น นโยบายและมาตรการการค้าที่เหมาะสมจะเอื้ออำนวยต่อการลดต้นทุนวัตถุดิบ สินค้ากึ่งสำเร็จรูป และเครื่องมือเครื่องจักร การมีโครงสร้างภาษีและสิ่งจูงใจอื่น ๆ ที่เป็นกลางจะช่วยลดการบิดเบือนราคาสินค้าและราคาปัจจัยการผลิต ตลอดจนจะเป็นการเปิดโอกาสในการตัดสินใจของผู้ผลิตและกลไกตลาดดำเนินไปได้โดยธรรมชาติ ซึ่งในที่สุดจะส่งเสริมให้การจัดสรรทรัพยากรในการผลิตของประเทศมีประสิทธิภาพและผลิตภาพที่สูงขึ้น

จากการศึกษาพบว่า โดยรวมแล้วภาษีศุลกากรของไทยมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 แต่ความแตกต่างของอัตราภาษียังคงมีอยู่ นโยบายของรัฐในการปรับโครงสร้างภาษีโดยการลดจำนวนอัตราภาษีให้เหลือเพียง 6 อัตรานั้น ถ้าหากสามารถนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้แล้ว จะช่วยให้ระบบภาษีมีความเป็นกลางมากขึ้นและจะเป็นประโยชน์ทางการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและความสามารถในการแข่งขัน อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยยังต้องอาศัยปัจจัยอื่นนอกเหนือไปจากนโยบายการค้าที่เหมาะสม ปัจจัยอื่นที่สำคัญคือ การเพิ่ม

ขีดความสามารถด้านเทคโนโลยี ตลอดจนการเพิ่มทักษะบุคลากรทุกระดับ ทั้งนี้เพื่อการปรับโครงสร้างการผลิตและการส่งออกจากอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากไปเน้นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มสูงเป็นไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ การส่งเสริมการลงทุนในสิ่งสาธารณูปโภคพื้นฐานจะช่วยเสริมสร้างผลิตภาพของอุตสาหกรรมไทยให้เพิ่มสูงขึ้นได้มาก

ABSTRACT

This research report examines the international competitiveness of Thailand's industrial sector over the past three decades by measuring and analyzing the sector's total factor productivity growth (TFPG) at the disaggregated industry level. The report also analyzes Thailand's trade policy by computing nominal and effective rates of protection (NRP and ERP) of Thai industries in order to draw conclusion on the importance of trade policy on Thailand's international competitiveness.

The report begins by defining and interpreting the term *international competitiveness* by way of relating it to the concept of TFPG. Next, it examines Thailand's industrial development and reviews the macroeconomic policy environment including the changes in trade and industrialization policy during the period under study. This is followed by an analysis of factors contributing to the development of the industrial sector on both the demand and the supply sides. Finally, it presents Thailand's nominal and effective rates of protection in the 1990s and provides conclusions and implications on policies for enhancing international competitiveness of Thai industries.

Major findings are the following: (1) Thailand's industrial sector grew rapidly in the past three decades with structure and demand changing from import substitution to exporting industries. However, the TFP growth of Thailand's industries was still minor (less than 10 percent of industrial growth) compared to that of developed and newly industrialized countries. This follows that the international competitiveness of Thai industries were vulnerable to inflation, exchange rate fluctuations, and rises of real wages, interest rates, and other production costs. Therefore, policies to enhance efficiency and TFPG of Thai industries are crucial for Thailand to maintain its competitiveness position on the world market. Furthermore, appropriate macroeconomic and trade policies are helpful for Thai industries to seek productivity increasing activities in order to reduce costs over time.

On Thailand's trade policy, the study finds that both of Thailand's nominal and effective protective rates declined throughout the first half of the 1990s but the dispersion of the rates still

existed. Thus, the current attempt of the government to reduce the number of tariff lines to six rates is commendable. If the implementation were successful, the tariff and incentives structures would become more neutral and it would be conducive to Thailand's international competitiveness. However, the improved competitiveness also depends on other factors such as technological capability, human resource, and infrastructural development. All these factors enable Thai industries to upgrade their production processes and their production structures so as to increase value-added and TFP growth as Thailand faces competition from countries at all levels of development.